

ПРОГРАМОВІ ВИМОГИ ФАХОВОГО ЕКЗАМЕНУ З ФУНДАМЕНТАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

ТЕОРЕТИЧНА ЧАСТИНА

ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ ЗІ ВСТУПОМ ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ. ДИДАКТИКА

1. Педагогіка як наука, мистецтво, технологія. Коротка історія розвитку педагогіки. Об'єкт, предмет, функції педагогіки. Завдання педагогіки на сучасному етапі розвитку освіти в Україні.
2. Основні педагогічні категорії: особистість, розвиток, формування, соціалізація, навчання, виховання, освіта.
3. Система педагогічних наук. Педагогіка як навчальна дисципліна. Зв'язки педагогіки з іншими науками. Джерела педагогіки.
4. Технологія, етапи і процедура педагогічних досліджень. Загальна характеристика методів науково-педагогічних досліджень.
5. Поняття «зміст освіти». Визначення змісту освіти в історії школи і педагогіки. Зміст освіти в сучасній початковій школі.
6. Джерела змісту освіти. Державний стандарт початкової школи. Базовий навчальний план. Навчальні програми. Аналіз підручників і посібників для початкової школи.
7. Система і структура освіти в Україні у відповідності до Законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», «Про позашкільну освіту», «Про вищу освіту».
8. Стили педагогічної діяльності.
9. Педагогічна майстерність учителя, її елементи.
10. Педагогічна діяльність, її функції..
11. Поняття про дидактику як науку, її виникнення і розвиток. Предмет і завдання загальної теорії навчання. Функції дидактики. Актуальні проблеми дидактики на сучасному етапі розвитку освіти і школи.
12. Поняття і суть процесу навчання. Структура процесу навчання.
13. Учіння – діяльність учня у процесі навчання. Структура процесу засвоєння знань.
14. Принципи і правила навчання. Класифікація принципів навчання. Характеристика принципів навчання в сучасній дидактиці.
15. Співвідношення методів і прийомів навчання. Функції методів навчання. Підходи до класифікацій методів навчання. Класифікація методів навчання за джерелом знань.
16. Методи навчання. Загальна характеристика методів стимулювання та мотивації учіння.
17. Загальна характеристика методів контролю і самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності.
18. Урок як основна форма організації навчання в школі. Типи та структура уроків.
19. Діяльність учителя щодо організації навчального процесу. Підготовка учителя до уроку.
20. Нестандартні уроки в сучасній школі, їх класифікація. Педагогічні вимоги до організації та проведення нестандартних уроків. Інтегровані уроки в початковій школі.
21. Диференційоване навчання в початковій школі.
22. Мотивація навчальної діяльності учнів початкових класів. Сутність поняття «мотив», класифікація мотивів. Мотиви і стимули навчального процесу.
23. Домашня навчальна робота учнів. Види домашніх завдань і способи їх перевірки в початковій школі. Домашня навчальна робота учнів

24. Контроль навчальної діяльності учнів. Завдання контролю. Функції контролю. Види і форми перевірки й оцінки знань молодших школярів.
25. Педагогічні вимоги до контролю й оцінки навчальних досягнень учнів початкової школи.
26. Особливості оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи.
27. Види навчання. Пояснювально-ілюстративне навчання. Програмоване навчання. Проблемне навчання.
28. Засоби навчання, їх класифікація. Вимоги до використання засобів навчання в початковій школі.
29. Позаурочні форми організації навчального процесу в початковій школі. Екскурсія в початковій школі.
30. Компетентнісний підхід до організації навчання в початковій школі. Основні групи компетентностей молодших школярів та їх характеристика.

ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА ВИХОВАННЯ

1. Суть процесу виховання учнів, його структура та рушійні сили. Мета і завдання виховання. Ідеал національного виховання.
2. Завдання та основні напрями виховання. Сучасні концепції і програми організації виховання учнів.
3. Закономірності та принципи виховання учнів початкових класів.
4. Методи виховання, їх класифікація. Методи формування свідомості особистості.
5. Методи організації діяльності, спілкування і формування досвіду суспільної поведінки.
6. Методи стимулювання діяльності і поведінки.
7. Засоби виховання, їх класифікація. Вимоги до вибору засобів виховання у початковій школі.
8. Форми організації виховного процесу. Класифікація форм організації виховного процесу в початковій школі. Виховна робота з учнями на уроці.
9. Форми організації виховного процесу з учнями молодшого шкільного віку в позаурочний час. Вимоги до організації виховного процесу в початковій школі.
10. Характеристика процесів самовиховання і перевиховання особистості.
11. Поняття про колектив, його ознаки і структура. Види колективів. Особливості формування колективу. Учніське самоврядування в школі і в класі.
12. Мета, завдання, форми організації розумового виховання в початковій школі. Формування основ наукового і національного світогляду молодших школярів.
13. Зміст, засоби та організаційні форми морального виховання молодших школярів. Способи та засоби формування культури поведінки учнів початкової школи.
14. Суть, мета і завдання громадянського виховання молодших школярів. Форми організації громадянського виховання з учнями молодшого шкільного віку.
15. Патріотичне виховання учнів молодшого шкільного віку. Аналіз «Програми українського патріотичного виховання дітей та учнівської молоді» (за ред. І. Бега).
16. Завдання, зміст, форми організації трудового виховання в освітньому процесі початкової школи. Основи профорієнтації молодших школярів.
17. Статеве виховання молодших школярів: мета, завдання, форми організації.
18. Екологічне виховання учнів 1-4 класів. Форми організації екологічного виховання учнів молодшого шкільного віку.
19. Сутність, мета, завдання та специфіка організації правового виховання у загальноосвітній школі першого ступеня.

20. Значення, завдання, форми організації естетичного виховання учнів початкових класів.
21. Зміст, засоби та організаційні форми фізичного виховання молодших школярів. Традиції виховання здорової дитини в українській родині.
22. Поняття про позашкільне виховання, його завдання. Системи позашкільних виховних установ і організації.
23. Форми роботи школи і вчителя початкових класів з батьками учнів.
24. Сучасні проблеми сімейного виховання дітей. Організація та проведення батьківських зборів у початковій школі.
25. Критерії оцінювання ефективності виховного процесу.
26. Технології діагностики й вимірювання вихованості учнів молодшого шкільного віку. Критерії, рівні та показники вихованості учнів початкової школи.
27. Методи вивчення особистості. Діагностика особистості, учнівського колективу та самодіагностика.
28. Група продовженого дня як важливий фактор організації виховної роботи в позаурочний час.
29. Значення культури педагогічного спілкування у виховному процесі. Вербальні та невербальні засоби педагогічного спілкування в початковій школі.
30. Специфіка організації виховної роботи з обдарованими дітьми та дітьми з особливими освітніми потребами.

ПЕДАГОГІЧНА ІННОВАТИКА. ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ

1. Переваги впровадження педагогічних інновацій в систему традиційної освіти. Шляхи і способи удосконалення традиційної освіти.
2. Сутність особистісно орієнтованого навчання, його завдання. Ознаки особистісно орієнтованого навчання. Принципи особистісно орієнтованих технологій навчання.
3. Гуманістично-особистісна педагогіка Ш.О.Амонашвілі. Особливості навчально-виховного процесу «Школи життя».
4. Педагогічні технології на основі пізнавальної активності учнів.
5. Технології інтенсифікації навчання на основі схемних і знакових моделей навчального матеріалу.
6. Сутність, принципи і правила проектної технології. Зміст і організація технології проекту. Педагогічні умови застосування проектної технології в сучасних навчальних закладах.
7. Роль гри в навчальній діяльності учнів початкової школи. Класифікація ігор, що залучаються до навчального процесу. Ігрові прийоми організації діяльності учнів в НУШ. Сутнісна характеристика дидактичних ігор.
8. Історія виникнення і розвитку педагогічної технології М.Монтесорі. Концептуальні засади педагогічної технології М.Монтесорі. Особливості дидактичного матеріалу М.Монтесорі.
9. Концептуальні засади вальдорфської педагогіки. Особливості устрою і функціонування вальдорфської школи.
10. Педагогічна технологія С.Френе. Особливості навчання у «Школі успіху і радості» С.Френе. Організація навчально-виховної діяльності школи успіху і радості С.Френе.
11. Характеристика локальних і модульних технологій навчання.

12. Загальні основи технології розвивального навчання. Передумови впровадження технології розвивального навчання у освітній процес початкової школи.
13. Характерні ознаки інтерактивних технологій навчання. Педагогічні умови використання інтерактивних методів навчання в освітній процес НУШ.
14. Передумови впровадження диференційованих технологій навчання. Ознаки диференціювання навчальної діяльності молодших школярів. Різновиди диференціації в освітньому процесі початкової школи.
15. Авторська школа як альтернатива традиційній школі. Принципові відмінності і якісні критерії авторського навчального закладу. Авторський навчально-виховний заклад як сучасна освітня практика.
16. Характеристика елементів та рівнів педагогічної майстерності.
17. Педагогічний вплив як основа педагогічної взаємодії. Психолого-педагогічні умови майстерної взаємодії в педагогічному спілкуванні.
18. Педагогічна майстерність і авторитет учителя. Структура авторитету вчителя. Рівні і критерії авторитету педагога.
19. Поняття педагогічного спілкування, його особливості, функції, види.
20. Структура педагогічного спілкування. Класифікація стилів педагогічного спілкування. Моделі спілкування вчителя на уроці з учнями молодшого шкільного віку.
21. Сутність та форми вияву педагогічного такту. Прояв педагогічного такту в навчальній і поза навчальній час.
22. Особливості педагогічної тактики. Компоненти структури педагогічної тактики. Специфіка педагогічної тактики в умовах початкової школи.
23. Способи організації навчально-виховного процесу в початковій школі.
24. Педагогічна ситуація – складова педагогічного процесу.
25. Техніка мовлення – ознака педагогічної майстерності. Структура педагогічного мовлення. Умови ефективності професійного мовлення вчителя.
26. Сутність і специфіка педагогічної творчості учителя.
27. Структура творчого педагогічного процесу. Умови, що сприяють розвитку педагогічної творчості учителя.
28. Етапи, критерії та рівні педагогічної творчості учителя початкової школи.
29. Організація творчого середовища в освітньому процесі НУШ.
30. Способи прояву педагогічної майстерності вчителя в освітньому процесі НУШ.

ПРАКТИЧНА ЧАСТИНА

1. Складіть перелік правил реалізації принципу науковості в навчанні.
2. Складіть перелік правил реалізації принципу свідомості й активності в навчанні.
3. Змоделюйте урок будь-якого типу з використанням міжпредметних зв'язків.
4. Розробіть модель здійснення вчителем початкової школи самоаналізу проведеного уроку.
5. Придумайте дидактичну гру для учнів початкових класів з будь-якого предмета (на власний вибір) з використанням етнографічного матеріалу.
6. Змоделюйте урок засвоєння нових знань у початковій школі.
7. Змоделюйте сучасний комбінований урок у початковій школі.
8. Захистіть методичну розробку узагальнювального уроку в початковій школі.
9. Наведіть приклад різних форм виховної роботи з учнями початкових класів з фізично-оздоровчого виховання.
10. Складіть фрагмент уроку з будь-якого предмета з використанням інтерактивних технологій.

11. Спроектуйте модель виховного заняття з трудового виховання учнів 1-2 класів на одну із запропонованих тем («Світ моїх захоплень», «Моя трудова сім'я», «Золоті руки моєї бабусі»).
12. Підберіть дидактичний матеріал з проблем естетичного виховання учнів початкових класів.
13. Складіть фрагмент конспекту уроку з будь-якого предмета, що вивчається у початковій школі, з використанням народознавчих засобів; проілюструйте їх ефективність у процесі вирішення навчально-виховних завдань уроку.
14. Складіть завдання для самостійної роботи учнів на уроці при вивченні однієї з тем, обґрунтуйте зміст, доцільність і час виконання.
15. Захистіть методичну розробку предметної екскурсії «Рослини в нашому житті».
16. Спроектуйте модель групової форми виховної роботи із застосуванням технології колективної творчої справи.
17. Спроектуйте сценарій виховного заходу з використанням народних спортивних ігор; фольклору про здоров'я.
18. Складіть фрагмент виховної години з формування в учнів шанобливого ставлення до батьків, старших членів родини.
19. Складіть план проведення батьківських зборів або лекції для батьків (на власний вибір).
20. Складіть план підготовки і проведення диспуту, обґрунтуйте методику його проведення.
21. Спроектуйте блок виховних занять у групі продовженого дня з використанням сюжетно-рольових ігор з учнями 1-2 класів.
22. Складіть таблицю класифікації найбільш поширених форм організації виховної роботи (фронтальна, групова, індивідуальна).
23. Спроектуйте модель виховного заняття з трудового виховання учнів 1-2 класів. («Світ моїх захоплень», свято «Моя трудова сім'я», «Золоті руки моєї бабусі»).
24. Спроектуйте орієнтовний зміст роботи предметного тижня для учнів 4 класу
25. Складіть план фізкультурного змагання для учнів 4 класу на тему «Козацькі забави».
26. Змодельуйте фрагмент виховного заняття з метою формування навичок культури поведінки молодших школярів («Лицарський турнір», «Школа хороших манер»).
27. Спроектуйте орієнтовний зміст роботи вихователя з батьками учнів з метою підвищення їхньої педагогічної культури.
28. Складіть план роботи одного із занять гуртка (на власний вибір): «Веселкова райдуга» (гурток вишивання), «Шпунтик і Гвинтик» (гурток юних конструкторів), «Писанкарочка», Маленька ткаля», Кухарочка», гуртка технічного моделювання та ін.
29. Підберіть дидактичний матеріал (казки, вірші, легенди, прислів'я, оповіді тощо) з питань трудового виховання молодших школярів;
30. Змодельуйте план виховної роботи класного керівника з морального виховання учнів на півріччя.